ИЗБОРНОМ ВЕЋУ ФИЛОЛОШКОГ ФАКУЛТЕТА
УНИВЕРЗИТЕТА У БЕОГРАДУ

Изборно веће Филолошког факултета у Београду, својом Одлуком бр.2339/1 од 1.X 2014. године, изабрало нас је у Комисију за припрему извештаја о кандидатима који су се пријавили на конкурс за избор доцента за ужу научну област Српски језик (предмет Савремени српски језик). Конкурс је расписан и објављен 15. X 2014. у листу "Послови", а конкурсни материјал достављен комисији 7. XI 2014. године. Част нам је да Већу поднесемо следећи

И З В Е Ш Т А Ј

На расписани конкурс за избор доцента за ужу научну област Српски језик (предмет Савремени српски језик) пријавио се један кандидат – **др Ана Батас**, досадашњи асистент на предмету Савремени српски језик на Катедри за српски језик са јужнословенским језицима Филолошког факултета Универзитета у Београду.

На основу пријаве кандидата др Ане Батас и приложеног материјала, који се састоји од биографије, библиографије, овереног преписа Дипломе о стеченом високом образовању на Филолошком факултету у Београду, овереног преписа Дипломе о стеченом академском називу магистра наука на Филолошком факултету у Београду, овереног преписа Потврде о стеченом академском називу доктора филолошких наука на Филолошком факултету у Београду, као и објављених радова, види се да је Ана Батас рођена у Пожаревцу 9. октобра 1978. године, основну школу и гимназију завршила је у Ваљеву са одличним успехом, а дипломирала на групи за Српски језик и књижевност 2002. године. Исте године уписала се на постдипломске студије на Филолошком факултету – смер Наука о језику, на коме је све испите положила са оценом 10 (десет) и 7. XII 2007. године успешно одбранила магистарски рад *Квантитативне и спектралне карактеристике консонаната српског књижевног језика*. На Филолошком факултету у Београду одбранила је 16. VII 2014. докторску дисертацију *Фонетске и акценатске промене речи у континуалном говору.*

Од 2003. године Ана Батас ради на Филолошком факултету у Београду, на Катедри за српски језик са јужнословенским језицима, најпре као асистент-приправник, затим као асистент на предмету Савремени српски језик. Држала је вежбања из следећих

предмета: *Фонетика српског језика*, *Фонологија српског језика*, *Акцентологија српског језика* (једносеместрални и двосеместрални курсеви), *Акцентологија – специјални курс*, *Интонација* и *Говорна култура*.

Осим обављања послова у редовној настави, Ана Батас је од почетка укључена и у рад на научним пројектима које финансира Министарство просвете, науке и технолошког развоја:

1. *Терминолошка стандардизација описа српског језика* (бр. 1748) (2004–2005)
2. *Теоријско-методолошки оквир за модернизацију описа српског језика* (бр. 148021) (2006–2010)
3. *Српски језик и његови ресурси: теорија, опис и примене* (бр. 178006) (2011–2014)

Од почетка рада на Филолошком факултету др Ана Батас је активна у више организација које се научно и стручно баве српским језиком:

1. *Скуп слвиста - семинар српског језика, књижевности и културе* у организацији Међународног славистичког центра на Филолошком факултету
2. *Зимски републички семинар за наставнике српског језика и књижевности*, у организацији Друштва за српски језик и књижевност Србије
3. *Семинари из лингвистике* у организацији Петничке истраживачке станице, на којима је радила још од студентског времена и до сада и на којима је прошла пут од млађег, затим стручног сарадника до ментора.
4. *Семинари српске језичке културе* у организацији Центра за предавачку делатност Коларчеве задужбине

Др Ана Батас је члан *Друштва за српски језик и књижевност*, *Фонолошке комисије* Одбора за стандардизацију српског језика при САНУ, *The Acoustical Society of America* и редакције *Света речи*.

Уз пријаву на конкурс Др Ана Батас је приложила следећу Библиографију радова:

Подаци о објављеним научним радовима и радовима прихваћеним за штампу

Радови у научним часописима међунарнодног значаја валоризованог посебног одлуком (М24)

1. „Акустичке карактеристике алофона фонеме /х/ у посебним позицијама“, *Српски језик*, XIX/1-2, 2014, стр. 637–655.

2. „Прогресивно обезвучавање експлозива у проклизи и енклизи као индивидуална фонетска појава у српском језику*“, Зборник Матице српске за филологију и лингвистику*, LVII/2, 2014. (у штампи)

Радови у водећим националним часописима (М51)

1. „Класификација консонаната српског језика са становишта артикулационе фонетике – терминолошки аспект”, *Научни састанак слависта у Вукове дане*, 34/3, 2005, стр. 113–

137.
2. „Дефиниција и класификација вокала српског језика са становишта артикулационе фонетике – терминолошки аспект”, *Научни састанак слависта у Вукове дане*, 35/3, 2007, стр. 25–45.
3. „Дефиниције сонаната у граматикама српског језика”, *Научни састанак слависта у Вукове дане*, 36/3, 2008, стр. 13–33.

4. „Акустичке карактеристике експлозива српског језика у финалном положају: квантитет”, *Научни састанак слависта у Вукове дане*, 39/3, 2010, стр. 255–274.

5. „Акустичке карактеристике алофона фонеме /х/ у интервокалском положају”, *Научни састанак слависта у Вукове дане*, 40/3, Београд, 2011, стр. 183−208.

6. „Акустичка анализа консонаната – неки методолошки проблеми“, *Научни састанак слависта у Вукове дане*, 41/3, 2012, стр. 300–318.

7. „Трајање консонаната у интервокалском положају“, *Научни састанак слависта у Вукове дане*, 42/3, 2013, стр. 139–152.

Међународне конференције (радови штампани у целини) (М33)

1. „Класификација консонаната српског језика са становишта артикулационе фонетике – терминолошки аспект”, *Научни састанак слависта у Вукове дане*, 34/3, 2005, стр. 113–137.
2. „Трајање консонаната у интервокалском положају“, *Научни састанак слависта у Вукове дане*, 42/3, 2013, стр. 139–152.

Међународне конференције (штампани изводи) (М34)

1. Балша Стипчевић, Ана Батас, „Енклитике као проблем у настави српског језика као страног“, *Српски као страни језик у теорији и пракси II*, Београд: Филолошки факултет, 22–24. октобра. 2010 (978-86-6153-058-6)

2. Маја Савић, Даринка Анђелковић, Маша Поповић и Ана Батас, „Задатак репродукције псеудоречи као мера фонолошких способности деце“, *Емпријска истраживања у психологији*, 19, Филозофски факултет, Универзитет у Београду, 22–24. марта 2013.

Прикази

1. Јелица Јокановић-Михајлов, *Прозодија и говорна култура*, Друштво за српски језик и књижевност Србије, 2012, *Књижевност и језик*, LIX/3–4, 2012, стр. 353–359.

Академски радови

1. *Квантитативне и спектралне карактеристике консонаната српског књижевног језика*, рукопис необјављене магистарске дисертације, ментор: проф. др Јелица Јокановић Михајлов, Филолошки факултет Универзитета у Београду, 2007.

2. *Фонетске и акценатске промене речи у континуалном говору*, рукопис необјављене докторске дисертације, ментор: проф. др Јелица Јокановић Михајлов, Филолошки факултет Универзитета у Београду, 2014.

Мишљење о досадашњем научном и стручном раду кандидата

На основу увида у научне радове др Ане Батас, можемо издвојити три главне области њеног интересовања, а наводимо их хронолошким редом: терминолошко--појмовни оквир за проучавање фонетике српског језика, истраживања методама акустичке фонетике у вези са квантитетом гласова и истраживања спектралних карактеристика гласова српског језика.

Прва област обухвата радове „Класификација консонаната српског језика са становишта артикулационе фонетике – терминолошки аспект" (*Научни састанак слависта у Вукове дане*, 34/3, 2005, стр. 113–137), „Дефиниција и класификација вокала српског језика са становишта артикулационе фонетике – терминолошки аспект" (*Научни састанак слависта у Вукове дане*, 35/3, 2007, стр. 25–45) и „Дефиниције сонаната у граматикама српског језика" (*Научни састанак слависта у Вукове дане*, 36/3, 2008, стр. 13–33). У њима се кандидаткиња бави проблемима класификације гласова српског језика из угла артикулационе фонетике, дајући детаљан преглед и анализу постојећих граматика, приручника и уџбеника српског језика, као и енциклопедијских и терминолошких приручника, а потом издваја експлицитно и имплицитно наведне артикулационе критеријуме за класификацију гласова српског језика. Рад „Дефиниције сонаната у граматикама српског језика" полази од постојеће граматичке и лексикографске литературе, анализира појмове који су у њој именовани термином *сонант* и истражује узроке неједнаког класификовања сонаната и различитих интерпретација њихових својстава. Најпре је посматран однос између садржаја појма сонант и термина који се за ове садржаје користе у литератури и указано је на то да је овај однос доста сложен, будући да се сваким термином означава више појмова и да за сваки појам има више термина. Анализа је извршена према два основна критеријума, заснована на фонетским, односно функционалним карактеристикама. Показано је да се први од њих заснива на својствима ове класе гласова, чији су елементи, "гласови између вокала и консонаната", "консонанти који имају неке карактеристике вокала", "гласови које катартерише присуство тона" и "звучни гласови", а други на слоготворности и обележју сонорности (стр.16). Детаљно и прецизно је ализиран сваки од наведених критеријума, а све је поткрепљено графичким приказима, табелама и дијаграмима. Закључак који из свега произилази предлаже нам као основну артикулациону карактеристику постојање препреке, а као основну акустичку - постојање формантских концентрата енергије. (стр.28-29) Сва три ова рада имају као други циљ преглед и систематизацију досадашње терминологије из ове области. На основу ових истраживања, прецизирани су критеријуме који раније нису били довољно јасно дефинисани и дата објашњења за постојећу прилично разнородну појмовно-терминолошку слику у овој области. Ови радови могу бити од велике користи за будућа истраживања везана за стандардизацију

терминологије, као и за израду савременог терминолошког приручника из србистике.

Другом наведеном облашћу, истраживањима метода акустичке фонетике у вези са квантитетом гласова, Ана Батас се бавила после одбране магистарског рада, усавршавајући у њима модерне поступке обраде језичких података, којима се служила у магистарском раду. Квантитативна испитивања гласова су веома честа у развијеним лингвистичким срединама, а код нас су још увек ретка. Она су веома значајна јер откривају временску организацију говора, многе законитости у формирању силабичких структура, понашање квантитативних алофона и повезаност фонетских јединица са морфолошким и синтаксичким. Рад „Акустичке карактеристике експлозива српског језика у финалном положају: квантитет" (*Научни састанак слависта у Вукове дане*, 39/3, 2010, стр. 255–274), доноси нови материјал у односу на магистарски рад, а по прецизности мерења и дубини анализе у потпуности наставља тамо достигнути ниво. Експлозиви у финалном положају су посматрани из неколико аспеката и међусобно поређени свуда где је то било значајно. Упоређивана су трајања свих звучних , затим свих безвучних експлозива, а сама финална позиција, сумарно већ обрађена у магистарском раду, овде је подељена на три дела, у складу са фонетским условима реализације**:** на финални положај у речи приликом набрајања, финални положај у исказу и финални положај у речи која је испред паузе. Истраживање је показало да ови услови значајно мењају акустичку слику и да је утицај интонационих фактора већи него што се могло претпоставити. Значајна пажња је посвећена и разликама до којих долази услед различитог места артикулације. Одлично урађени снимци посматраних гласова, прецизне и врло детаљне табеле са подацима о трајању и о свим статистички релевантним вредностима, као и прецизни коментари употпуњују наша сазнања о трајању експлозива: "Док укупно трајање експлозива у иницијалном и интервокалном положају корелира са трајањем оклузије, у финалном положају оно највише корелира са трајањем експлозије [...· · Најдуже у целини трају звучни билабијални експлозиви, а убедљиво је најдужа експлозија веларних. Слична ситуација је и код безвучних експлозива, код којих такође експлозија веларних траје убедљиво најдуже. Разлоге томе треба тражити у запремини дупље испред и иза преграде код веларних, с једне стране, и у брзини покрета артикулационих органа код билабијалних и денталних експлозива, с друге стране." (стр.271-272). За потребе рада „Акустичка анализа консонаната – неки методолошки проблеми" (*Научни састанак слависта у Вукове дане*, 41/3, 2012, стр. 300–318), који се бави методолошким проблемима акустичке анализе консонаната, проучаван је однос између читаног текста и спонтаног говора, састављане су листе речи-узорака и за њих су прављене посебне оквирне реченице и истраживан је проблем сегментације континуалног говора. У раду „Трајање консонаната у интервокалском положају" (*Научни састанак слависта у Вукове дане*, 42/3, 2013, стр. 139–152) испитује се трајање

консонаната у интервокалском положају између вокала /а/. Поред обимног језичког корпуса који је раније формирала, кандидаткиња је за потребе овог рада доснимила још један део материјала. На основу извршених истраживања закључује се да безвучни консонанти трају дуже од својих звучних парњака, а детаљно је рашчлањен и сложени однос трајања код гласова из класа фрикатива и африката.

Трећа група радова бави се спектралним карактеристикама гласова српског језика, продужавајући истраживања започета у магистарском раду. Овамо спадају радови:„Акустичке карактеристике алофона фонеме /х/ у интервокалском положају” (*Научни састанак слависта у Вукове дане*, 40/3, Београд, 2011, стр. 183−208), „Акустичке карактеристике алофона фонеме /х/ у посебним позицијама“ (*Српски језик*, XIX/1-2, 2014, стр. 637–655) и „Прогресивно обезвучавање експлозива у проклизи и енклизи као индивидуална фонетска појава у српском језику“ (*Зборник Матице српске за филологију и лингвистику*, LVII/2, 2014), који је тренутно у штампи, а за који је кандидаткиња приложила потврду редакције поменутог часописа. У овим радовима је кандидаткиња, поред стандардних метода спектрографије користила и модерне методе спектралне анализе, као што су испитивања спектралних одсечака добијених методама б*рзе Фуријеове трансформације* и *LPC-анализе* и израчунавање центроидне фреквенције (тежишне фреквенције спектра).

У радовима о спектралним карактеристикама фонеме /х/ Ана Батас посматра алфоне ове фонеме у различитим фонетским контекстима – испред вокала предњег и вокала задњег реда, испред палаталаних и палатализованих и испред непалаталних консонаната и сонаната. Утврђује да постоје најмање два различита алофона ове фонеме и да се они, на основу њихових акустичких карактеристика, могу сврстати у веларне или у палаталне. У „Акустичким карактеристикама алофона фонеме /х/ у интервокалском положају” анализирају се и пореде спектралне и квантитативне карактеристике стандардног гласа **х** и његовог палаталног алофона, оба у интервокалској позицији. У првом делу рада је, уз веома исцрпан преглед досадашњих истраживања, дата и одлична терминолошка анализа, која добрим објашњењима и корисним табеларним приказима доприноси смањењу не малих забуна у овој области, насталих углавном због тога што обиље наизглед сличних термина (као што су: фарингални, фаукални, гутурални, глотални, ларингални и сл.) аутори третирају као синониме, или их само преносе из стране литературе, где они означавају фонетске појаве донекле различите од оних у нашем језику. Централни део рада је посвећен исцрпној акустичкој анализи алофона фонеме /**х**/ и поређењима њихових реализација у снимљеном корпусу. У раду су приказане спектралне слике веларног **х** и његовог палаталног алофона у окружењима сваког од вокала; посебно су приказани одсечци централне зоне спектара и на

основу њих урађени табеларни прикази тежишне фреквенције и спектралног врхунца. Пропратни текст представља детаљан опис и коментар свих приказаних акустичких параметара. На крају овог обимног рада износе се закључци међу којима издвајамо овај**:** најнижи спектрални врхунац је код веларног фрикатива уједно и најјачи и по фреквенцији, одговара другом форманту вокала који следи за њим, док код палаталног фрикатива није најјачи, а по фреквенцији одговара трећем форманту вокала који следи**;** други и трећи врхунац се јављају код веларног **х** на фреквенцијама од 4000-5000 Hz и 7000-8000 Hz, а код палаталног на фреквенцијама од 2500-3000 Hz и 5000-6000 Hz, односно само на 4000 Hz, уколико се (код палаталног) јавља само једна фреквенција.

Рад „Прогресивно обезвучавање експлозива у проклизи и енклизи као индивидуална фонетска појава у српском језику“, који је написан после одбране докторске дисертације, бави се из угла акустичке фонетике прогресивним обезвучавањем звучних експлозива и звучним и безвучним експлозивима у иницијалној позицији после паузе. Он испитује акустичке корелате активности гласних жица видљиве на спектрограмима испитиваних снимака. На основу тих акустичких параметара закључује се о фонетској звучности испитиваних гласовних сегмената. Истраживање представља значајну новину у нашој фонетици - до сада нисмо имали сазнања о феномену прогресивног обезвучавања звучних консонаната. Рад показује да је тенденција прогресивног обезвучавања експлозива, која се јавља код неких говорника, у корелацији са тенденицијом да се у иницијалној позицији у речи (после паузе) јаве звучни експлозиви без звучне оклузије код истих тих говорника.

Одлично владање модерном методологијом експерименталне фонетике и способност за фино анализирање најмањих разлика које међу сродним гласовима постоје, омогућило је Ани Батас да продужи истраживања у области акустичке и експерименталне фонетике, успешно започета њеним магистарским радом. Сам магистарски рад „Квантитативне и спектралне карактеристике консонаната српског књижевног језика” спада у област акустичке и експерименталне фонетике и бави се испитивањем основних параметара консонантских гласова, анализом њихове спектралне структуре и прецизним мерењем квантитета сваког од њих. Опис и квантификација добијених карактеристика послужили су за проверу валидности постојећих акустичких и артикулационих класификација ових гласова и за њихову нову систематску презентацију. Као теоријско полазиште узете су поставке трију савремених теорија: теорије извора и филтара, кванталне акустичке теорије и теорије акустичког локуса. На овај начин изузетно прецизно је обрађиван велики језички корпус, који чине 1054 речи у изговору 10 одабраних субјеката, што чини 10540 снимака. Број обрађених снимака основног и допунског језичког корпуса прелази 12000. Из обиља компјутерски обрађених снимака изабрани су најкарактеристичнији и њима је илустрована свака тврдња која се у раду износи.

Сви подаци који се односе на трајања консонаната дати су у прегледним табелама, које, као и слике гласовних спектара, чине интегрални и неопходни део рада. Овако постављено истраживање омогућило је не само прецизну анализу и детаљну дескрипцију, већ је довело и до нових сазнања, која значајно мењају наше представе о начину на који се перципирају консонанти. Тако ова анализа открива да се наше разликовање звучних и безвучних експлозива не заснива увек на разлици у присуству, односно одсуству основног тона и указује на постојање звучне оклузије у иницијалној и медијалној позицији консонанта и на њено одсуство у финалној позицији. Помињемо и уочено постојање посебног алофона гласа ***х***, који се доиста знатно разликује од стандардне реализације ове фонеме. Квантитативне карактеристике су мерене изузетно прецизно и веома су добро искоришћене за различита поређења консонаната, што нам многе њихове релације сада представља у новом светлу.

Докторска дисертација Ане Батас „Фонетске и акценатске промене речи у континуалном говору“ има 323 стране компјутерског слога и састоји се из следећих делова: 1. Увод (1–26), 2. Коартикулација консонаната у зависности од вокала (27–121), 3. Асимилација по звучности (122–153), 4. Коартикулација консонаната у зависности од себи сродних гласова (154–217), 5. Утицај прозодијских карактерстика на вокале (218–245), 6. Акценатске промене речи у континуалном говору (246–306), 7. Закључак (308–314); Литература (315–323); Биографија. Докторска дисертација садржи 195 слика, спектрограма и приказа спектара гласова, 141 табеларни приказ извршених мерења и 4 табеле са резултатима мерења фреквенције основног тона и нормализоване вредности за сваког испитиваног говорника. Кандидаткиња овде проучава фонетске процесе у континуалном говору, на оба нивоа говорне организације, сегментном и супрасегментном, са циљем откривања и прецизне дескрипције фонетске основе варијантности континуалног говора. Феномен варијантности говора одавно је предмет интересовања фонетичара у свету и у многим језицима он је темељно и успешно изучаван модерним методама експерименталне фонетике у другој половини двадесетог века, док за наш језик постоје само малобројна и недовољна истраживања ове врсте. Одређујући овако обиман и захтеван предмет свог рада, кандидаткиња је велику пажњу посветила изградњи концепције дисертационог истраживања, проучавању обимне стране и домаће литературе, избору најподеснијих метода експерименталног истраживања и техника снимања језичког корпуса, као и самосталној експерименталнофонетској анализи целокупног говорног материјала. Као главни задаци рада издвојени су: испитивање на материјалу српског језика четири основна типа коартикулационих процеса: лабијална, лингвална, веларна (велофарингална) и ларингална коартикулација и то унутар граматичке и фонетске речи, као и на споју двеју фонетских речи, затим испитивање вокалског квалитета у различитим силабичким структурама и зависности

тонске контуре акцената од позиције у речи и фрази. У ову сврху одабрана је одговарајућа методологија и конкретни истраживачки поступци.

Кандидаткињино испитивање утицаја прозодијских фактора на степен коартикулације, илустровано табеларним приказом вредности другог и трећег форманта вокала из слога са који се нашао у свипм позицијама у речи / у иницијалном положају у речи (састанак), у медијалном положају (засадио), у постакцентском слогу (писац) и у предакценатском слогу (самарџија) / - један је од модела који показује колико инвентивно су састављани модели и колико детаљно се анализирала свака гласовна комбинација и сваки параметар у њој који може утицати на елементе коартикулације. У оквиру анализе коартикулације код консонаната добили смо податке о улози звучности гласова, променама трајања консонаната и о њиховим вокалским транзицијама и то детаљно и за сваку групу посебно (експлозиви, фрикативи, африкате и сонанти). Сви релевантни подаци илустровани су не само табеларним приказима, већ и изванредним спектрограмима и графичким приказима, за које се мора истаћи да су и у техничком смислу врхунски, а израдила их је самостално кандидаткиња, без помоћи техничког особља (таква помоћ је иначе у свим лабораторијама уобичајена и без ње већина фонетичара не може). Иста констатација важи и за све остале снимке приказане у овом раду.

Акустичка анализа асимилације по звучности обухватила је све релевантне позиције (унутрашњост граматичке и фонетске речи и границе између речи) и различите структуре речи (домаће сложенице, речи страног порекла, спојеве акцентогених речи, консонанте у енклизи и проклизи). Посматрани су и утицаји фактора за које се претпоставља да ће довести до невршења адаптације - пауза и раздвајање клитике и акцентогене речи. Новину доноси откривање случајева прогресивне асимилације по звучности (у нашој граматичког литератури ова асимилација је регресивна), која се одвија само у комбинацији где је први консонант безвучан а други звучан и за коју је констатовано да може бити регионална црта јер је имају испитаници из само једног региона (стр. 133).

У поглављу о коартикулацији консонаната у зависности од њима сродних гласова уводи се терминолошка јасност код сличних консонантских процеса у консонантским групама, па се за делимично или потпуно преклапање њихових артикулација у скупини уводи термин *стапање*, а за обједињавање делова африкате (експлозивног и фрикативног) задржава се термин *сливање*. Следи критичка анализа домаће литературе из које се види да неки наши познати фонетски описи у данашње време морају бити иновирани и усклађени са новим научним сазнањима, а да неки, дајући описе стандардних артикулација, у њих заправо укључују регионалне варијанте. Опширна анализа у овом поглављу, поткрепљена добро одабраним снимцима изговора различитих типова консонантских скупина, показује да се не само разликују процеси код различитих типова консонаната него и да је у неким

комбинацијама немогуће на снимку видети акустичку разлику, иако се она може аудитивно приметити (билабијални гласови, стр. 216).

Расправљајући о утицају прозодијских карактерстика на вокале, Ана Батас даје анализу свих пет наших вокала појединачно, у две карактеристичне позиције - у акцентованом и у неакцентованом слогу. За разлику од језика у којима је реализација вокала изузетно подложна променама у неакцентованим слоговима и где увек долази до њихове делимичне, па и потпуне редукције, српски је тип језика за који се сматра да вокали нису подложни значајним изменама квантитета и вокалског квалитета у неакцентованим слоговима и да је, уколико се то дешава, реч искључиво о дијалекатским цртама, а не о стандардном изговору. Анализа коју доноси ово поглавље проверава ове ставове и укључује стална поређења сопствених резултата и оних из наше литературе, пре свега из радова П. Ивића и И. Лехисте.

У поглављу о акценатским променама речи у континуалном говору Ана Батас пореди постојећа истраживања и данашње стање у говорима који улазе у основицу српског књижевног језика, полазећи од исправне поставке да је у току смањивање, некад веома изражених разлика међу овим говорима. Она проблему прилази са иновативном методологијом и проучавање базира на примени једног од метода нормализације (Роузов модел, стр. 255). У центар интересовања ставља не тонски однос акцентованог и њему суседног слога, већ кретање тона у фонетским речима. За сваки од наша четири акцента извршена су мерења, дати богати табеларни прикази измерених вредности и издвојени карактеристични типови према уоченом тонском кретању, представљени одличним графичким приказима. Новина приступа и прецизност мерења приказују овај метод као перспективан и даља истраживања ће показати како се он за потребе истраживања у нашем језику може модификовати и усавршити. Добра страна већ обављених мерења јесте проучавање акценатске проблематике кроз њено повезивање са интонационом сфером.

Закључци дисертације доносе прецизан и садржајан преглед постигнутих резултата. Заснован је на обављеним анализама, чији су најбитнији резултати већ били истакнути у парцијалним закључцима сваког од шест претходних поглавља, а овде су изложени из перспективе укупних фонетских процеса који су у дисертацији посматрани. За закључцима следи списак литературе на основу које је постављена теоријска подлога и оквир предузетих истраживања и он садржи 130 добро одабраних релевантних библиографских јединица стране и наше фонетске литературе. Значај рада се огледау избору предмета и метода његовог истраживања. Иако је у српском језику било појединачних испитивања процеса везаног говора, алофонска проблематика до сада није била у целини обухваћена, а она је веома значајна, како због даљих фундаменталних лингвистичких истраживања, тако и због њеног

апликативног значаја у сродним дисциплинама. Методе којима се Ана Батас у раду служи први пут се у домаћим радовима користе на материјалу оволиког обима. Испуњена су сва четири главна задатка рада: 1) испитивање основних типова коартикулационих процеса – лабијалне, лингвалне, веларне и ларингалне коартикулације; 2) испитивање процеса у различитим јединицама: у граматичким (морфолошким) речима, у фонетским речима (унутрашњи сандхи) и на додиру фонетских речи (спољшњи сандхи); 3) испитивање утицаја акцената на квалитет вокала и 4) испитивање модификације тонских контура акцената. Мерено је трајање свих консонаната и сонаната у зависности од контекста и утврђиване су формантске транзиције вокала који за њима следе помоћу методе праћења форманата у програму *Praat*. Спектралне карактеристике консонаната тумачене су на основу методе издвајања спектралних врхунаца и центроидне фреквенције (тежишне фреквенције спектра), који су рачунати на упросеченим спектралним одсечцима трајања 30–50 ms у различитим деловима шума.

Објављени радови показују да кандидаткиња др Ана Батас своја научна интересовања у потпуности везује за савремени српски језик, пре свега за његову фонетику. Сви њени научни радови су урађени озбиљно и стручно и приказују је као савесног аналитичара, који прати и познаје литературу и који, у исто време успешно изграђује свој критички однос према њој. Радови које је објавила, показују такође њено поуздано језичко осећање и добро познавање лингвистичке теорије, одлично владање модерном методологијом и способност за најфиније анализе.

Вештину избора добре концепције и методичку одмереност показала је др Ана Батас и као успешан сарадник у настави, у свим дисциплинама којима се научно бави. Исти утисак остављају и њени вредни прилози у *Лекторским вежбама* I, II и III (МСЦ , Београд, 2005, 2006. и 2007.), као и нови прилози у интегралном и допуњеном издању ових вежби из српског језика као страног (МСЦ , Београд, 2010.). У раду Међународног славистичког центра она се показала као одличан лектор и омиљен сарадник.

У редовној наставној делатности, која обухвата часове вежбања из Савременог српског језика – из Фонетике, Фонологије и Акцентологије (једносеместралног , двосеместралног и специјалног курса), Интонације и Говорне културе – затим, консултације из ових дисциплина, читање и коментарисање семинарских радова, учешће у организовању писмених и усмених испита и колоквијума, др Ана Батас се показала као изузетно способан и одговоран сарадник, цењен и од студената и од колега на катедри. Оспособивши се да класичне фонетске методе комбинује са најновијом компјутерском обрадом језичких података, постала је драгоцен сарадник у настави, способан да студентима пренесе не само теоријска знања него и најновија сазнања из домена експерименталне фонетике. Стручњаци

овог профила су још увек ретки на нашим универзитетима. И ван редовних послова др Ана Батас је увек показивала велику колегијалност и смисао за тимски рад, па је тако веома много времена и напора уложила у послове везане за акредитацију наставних програма нашег факултета, организовање послова везаних са за катедарске научне пројекте, а такође је (поред своје пуне норме часова) две године држала и вежбања асистенткиње која је била лектор у иностранству. Увек је спремно прихватала организационе и стручне послове на Републичким такмичењима из српског језика и књижевности, на пријемним испитима на Филолошком факултету и на бројним дежурствима на писменим испитима из других предмета.

Закључак и предлог комисије

Кандидат др Ана Батас, асистент на Филолошком факултету Универзитета у Београду, у потпуности испуњава све услове за избор у наставно-научно звање на Филолошком факултету Универзитета у Београду за које конкурише, а који су предвиђени Законом о високом образовању и Статутом Филолошког факултета Универзитета у Београду.

Комисија једногласно предлаже да се асистент др Ана Батас изабере у звање доцента за предмет Савремени српски језик, ужа научна област Српски језик на Филолошком факултету Универзитета у Београду**.**

ЧЛАНОВИ КОМИСИЈЕ:

Београд, 12. XII 2014.

_____

1. Др Јелица Јокановић Михајлов, редовни професор

_____

2. Др Зорка Кашић, редовни професор

_____

3. Др Весна Крајишник, доцент